

Після прийняття сесією Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів ухвали "[Про земельну реформу в Івано-Франківській області](#)

"

від

30 жовтня 1990

року

на Прикарпатті було реально закінчено перший етап реформування. Закономірно, що з боку противників і прихильників тривало шалене протистояння, продовжувались дискусії, роз'яснення, прозріння, були також окремі поразки. Ми йшли крок за кроком, здавалося - вперед до перемоги... Журналісти і контрольовані владою друковані органи не стояли осторонь...

Пропоную статтю, надруковану відразу ж після введення в дію (15 березні 1991) нового Земельного кодексу Української РСР. Про передумови до реформування у 1990 році можна прочитати в статті - [Було зруйновано "Берлінський мур"...](#)

Газета "Голос України" від 28 березня 1991 року №60

«Я ЗНАЮ, ЩО РОБИТИ...»

Згідно з ухвалою сесії Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів «Про земельну реформу» (від 30 жовтня 1990 року) місцеві Ради області почали реально розпоряджатися землею, її надрами, полями, пасовищами, лісами, водними та іншими ресурсами в межах своєї території і компетентності. Можна вважати, що на Івано-Франківщині дійсно закінчено перший етап земельної реформи.

На думку Олександра Коваліва, начальника відділу землекористування і землеустрою

Івано-Франківського облвиконкому, на цьому етапі реформи без боротьби не обійтися, але будь-яка критика і заперечення повинні бути передусім компетентними і спиратися на чинні закони.

Протягом двох останніх років визначено межі місцевих Рад. На цій основі створено земельний банк даних, у якому і графічно, і симантично відображено всі земельні угіддя. Анульовані відмінності в нормах наділення землі для користування: як колгоспникам, так і робітникам, службовцям... Таким чином, передано в особисте користування ще 142 тисячі гектарів землі. Розміри земельних ділянок, як правило, залежать від наявності землі, а також від кількості членів сім'ї.

Одночасно здійснено державний контроль за використанням і охороною землі та проведена інвентаризація всіх землекористувачів, що порушують вимоги законодавства. У таких випадках використання землі визнано незаконним або безгосподарним. І всі такі земельні ділянки переведено в земельний запас...

- Про хід впровадження земельної реформи на Івано-Франківщині, правомочність прийнятих рішень обласної Ради суперечки точаться як на республіканському рівні, так в самій області...

- Мене ніхто не примушував робити земельну реформу, та й не міг примусити. Але прийшли люди, які захотіли щось змінити. І ми разом взялися за цю справу. Займаючись цими питаннями на перший рік, я давно зрозумів, що тільки знаючи всі сторони, всі проблеми землі: і юридичну, і екологічну, і соціальну, і економічну – в усіх галузях народного господарства, тільки тоді можна розпочинати реформу. Та головне все має бути чесно і законно з усіх сторін.

- Олександр Івановичу, ви одним із перших у республіці на практиці зіткнулися із Земельним кодексом України, з іншими, як союзними так і республіканськими законодавчими актами про землю...

- Земельну реформу в області ми розпочали керуючись ще старим Земельним Кодексом, адже новий набрав чинності тільки 15 березня. Але, скажіть мені, який закон дозволяє користуватися будь-кому земельною ділянкою, якщо не оформлено необхідних документів? А чи може новий Земельний кодекс України закласти правові норми на марнування продуктивних земель або розвитку ерозії? Чи визнати, що громадяни, які проживають на власній території не матимуть права на користування земельною ділянкою, або визнати, що землі товарного сільськогосподарського виробництва будуть давати

продукцію в першу чергу за якимись планами іншому народові? Це ж бо абсурд! Бо Земельний кодекс може існувати тільки у відповідності до закону, в даному випадку – у відповідності до основ законодавства Союзу РСР і союзних республік про землю, чинному на території нашої республіки з 15 березня 1990 року.

Кодекс тільки уточнює і конкретизує ті чи інші правові норми. Однак коли противники нового Закону про землю кивають тільки на союзні основи, бо республіканських “нібито ще нема і не знати, чи будуть”. Закон є і діє. Адже ще 7 травня торік Верховна Рада України прийняла Указ “Про деякі питання вилучення і надання земельних ділянок”. У ньому, зокрема, визначено, що для надання селянським (фермерським) господарствам земля виділяється за остаточним рішенням районної (міської) Ради. Та я ще нечув, щоб хоч одна Рада не тільки в області, але й у республіці цим скристалася.

- Отже без розуміння суті земельної реформи на рівні області, району, окремого села, причому розуміння до найменшої дрібниці, вона “буксуватиме”, точніше “буксує” вже сьогодні.

- Сьогодні я знаю, що робити на території області, і намагаюсь довести це до розуміння кожного голови сільської Ради, до кожного землевпорядника.

Ми робили прямолінійні контури полів на крутосхилах землі, і кричали “Давайте боротися з ерозією”. То спочатку давайте ліквідуємо причини, що її породжують.

Земельно-територіальний устрій – дуже широке поняття і надзвичайно складне. Якщо те, що ми називаємо полем не відповідає ніяким вимогам, а ми оремо каміння і кидаємо туди зерно, то чи не розумніше заліснити цю землю, зробити сінокіс чи ставок. Земельна реформа повинна мати глибоку, ґрунтовну розробку на місцях.

- Але ж і без спільної комплексної програми проведення земельної реформи окремі, часто суперечливі намагання місцевих Рад виправити ситуацію, на мою думку теж малоефективні...

- Реформу потрібно робити цілісно й розумно. Якщо хтось думає, що вся її суть в тому, щоб просто поділити і роздати землю, то це глибока помилка. Багато хто вважає, що Антропром має залишити за собою всі керівні функції. Але ж є державна програма, державна політика в сільському

господарстві. А що таке, ну, наприклад обласний агропром? Це рада всіх агропромислових формувань, товаровиробників, яка повинна забезпечувати виробництво, виходити на ринок і тому подібне. Агропром не може диктувати державну політику охорони і використання земель! А сьогодні ми просимо у нього гроші на будь-яку дрібницю. Крім цього, існує ще безліч міністерств, які не зрозуміло що вирішують. Коли ж доходить до конкретної справи, то голова сільради - міністр усім міністрам.

Не треба керувати тим, що не керовано. Разом з тим, для чого давати землю тому, хто її не хоче? Але ж ми чомусь створюємо штучні перепони якраз тим, хто добивається землі...

Десятки і сотні новонароджених фермерів та кооператорів і тих, хто хоче ними стати, продовжують оббивати пороги високих кабінетів, заплутавшись у “вільних” трактуваннях, здавалося б зрозумілого Закону, що юридично затвердив усі форми господарювання...

Ми і в цьому впадаємо в крайність. Комусь спало на думку, що коли заготовити пакет інструкцій для якогось

“оптимального” фермера, то на Україні відразу розквітне фермерство. Розумна кухарка – і та свій секрет про себе тримає, не то, щоб один “секрет” для всіх фермерів. І “наштампувати” однакових фермерів – велика помилка. Наші науково-дослідні інститути повинні дати лише ті передумови, якісь загальні форми, за якими вже кожен буде господарювати по-своєму. Головне – дати можливість.

Форми товарного виробництва обов'язково повинні бути різними: колгоспи, радгоспи, кооперативи, селянські чи фермерські господарства. Всі перед Законом однакові і сплачуватимуть однакову земельну ренту. Головне, щоб таке господарство було ефективним і виконувало всі правила охорони і використання землі, як це передбачено Основами Української РСР пор землю.

Юрій НЕСТЕРЯК, спеціальний кореспондент “Голосу України”